

Kambodža ja eelkõige Sam Rainsy juhtum

Euroopa Parlamendi 21. oktoobri 2010. aasta resolutsioon Kambodža, eelkõige Sam Rainsy juhtumi kohta

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma 13. jaanuari 2005. aasta resolutsiooni naiste ja lastega kauplemise kohta Kambodžas¹, 10. märtsi 2005. aasta resolutsiooni Kambodža kohta², 1. detsembri 2005. aasta resolutsiooni inimõiguste olukorra kohta Kambodžas, Laoses ja Vietnamis³, 19. jaanuari 2006. aasta resolutsiooni poliitiliste repressioonide kohta Kambodžas⁴ ja 15. märtsi 2007. aasta resolutsiooni Kambodža kohta⁵;
  - võttes arvesse Euroopa Ühenduse ja Kambodža Kuningriigi vahel 1997. aastal sõlmitud koostöölepingut⁶, eriti selle artiklit 1 (inimõiguste austamine), artiklit 19 (lepingu peatamine, kui üks lepinguosaline rikub artiklit 1) ja I lisa (artikli 19 kohta);
  - võttes arvesse 1998. aasta ÜRO deklaratsiooni inimõiguste kaitsjate kohta;
  - võttes arvesse inimõiguste kaitsjaid käsitlevaid ELi suuniseid, mille nõukogu võttis vastu 14. juunil 2004. aastal ja mida ajakohastati 2008. aastal;
  - võttes arvesse majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvahelist pakti ning kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti;
  - võttes arvesse ÜRO eriraportööri 17. juuni 2010. aasta raportit inimõiguste olukorra kohta Kambodžas, milles mõistetakse hukka väljastpoolt sekkumine kohtu töösse⁷;
  - võttes arvesse Parlamentidevahelise Liidu parlamendiliikmete inimõiguste komitee 12.–15. juuli 2010. aasta kohtumisel vastu võetud otsust;
  - võttes arvesse Parlamentidevahelise Liidu nõukogu 6. oktoobri 2010. aasta resolutsiooni;
  - võttes arvesse kodukorra artikli 122 lõiget 5,
- A. arvestades, et viimastel aastatel on Kambodžas täheldatud murettekitavat suundumust autoritaarse korra poole; sellest annavad märku inimõiguste olukorra halvenemine, põhivabaduste lämmatamine, jõhker maade haaramise poliitika, mille tõttu kannatab

---

¹ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2005)0012.

² Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2005)0081.

³ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2005)0462.

⁴ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2006)0032.

⁵ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2007)0085.

⁶ EÜT L 269, 19.10.1999, lk 18.

⁷ http://www.un.org.kh/index.php?option=com_content&view=article&id=330:united-nations-special-rapporteur-on-the-situation-of-human-rights-in-cambodia-statement&catid=44:un-speeches-and-statements&Itemid=77

eelkõige vaesem osa elanikkonnast, kriitika ja meeleavalduse kõigi vormide summutamine, parlamentaarse opositsiooni ja kodanikuühiskonna aktivistide tagakiusamine, kohtuvõimu kasutamine poliitilistel eesmärkidel ja liikumine üheparteilise süsteemi suunas;

- B. arvestades, et Kambodža parlamendiliiget ja riigi suuruselt teise partei juhti Sam Rainsyt kiusab taga valitsev autoritaarne partei ja Kambodža valitsus;
- C. arvestades, et 23. septembril 2010 aastal mõistis Phnom Penhi linnakohus opositsioonijuht Sam Rainsyle tagaselja karistuseks 10 aastat vangistust eksitava teabe levitamise ja avalike dokumentide võltsimise eest; süüdimõistmine põhines kodanikuallumatusel, mis seisnes kuue ajutise puust piiriposti ülestõmbamises Vietnami-Kambodža piiril, mis on kahe riigi vahel endiselt vaidlusküsimuseks; arvestades, et tegu pandi toime külaelanike kaitseks, kes väitsid, et nad on maadehaaramise ohvrid, sest vietnamlased olid toimetanud piiripostid ebaseaduslikult Kambodža alale nende riisipõllule ning külaelanike kaebus kohalikule omavalitsusele oli jäänud vastusetu;
- D. arvestades, et 13. oktoobril 2010. aastal otsustas Phnom Penhi apellatsioonikohus jätta jõusse Svay Riengi provintsikohtu poolt 27. jaanuaril 2010. aastal Sam Rainsyle tagaselja mõistetud 2-aastase karistuse seoses meeleavaldusega vietnamlaste väidetava Kambodža territooriumile tungimise vastu, kuid otsustas vabastada kaks koos Sam Rainsyga süüdi mõistetud külaelanikku pärast üheksa kuu ja 20 päeva pikkust vangistust;
- E. arvestades, et Kambodža valitseva partei strateegia on kasutada poliitiliselt alluvat kohtuvõimu valitsuse vastu suunatud kriitika mahasurumiseks;
- F. arvestades, et Kambodžas viibib kriminaalõigussüsteemi mitmesuguste puuduste tõttu vangistuses murettekitavalt suur arv inimesi ning kohtusüsteemi sõltumatuse ja erapooletuse kohta ei ole endiselt mingit garantiid;
- G. arvestades, et inimõigustega tegelevad valitsusvälised organisatsioonid on seisukohal, et valitsus on kasutanud kohtuvõimu selleks, et vaigistada kriitikat seoses valitsuse reageeringutega maadehaaramisele, korruptsioonile ja piirivaidlustele;
- H. arvestades, et 30. augustil 2010. aastal mõistis Takeo provintsikohus 2-aastase vanglakaristuse valitsusvälise organisatsiooni Licadho liikmele Leang Sokchoeunile selle eest, et ta oli väidetavalt levitanud 2010. aasta jaanuaris valitsusvastaseid lendlehti; arvestades, et kohtumenetluse vältel esines menetluseeskirjade raskeid rikkumisi;
- I. arvestades, et opositsiooni kuuluv parlamendiliige Mu Sochua mõisteti süüdi peaministri laimamise eest;
- J. arvestades, et ajakirjanik Hang Chakra viibis 9 kuud vangistuses selle eest, et ta avalikustas korruptsiooni asepresident Sok Ani lähikonnas;
- K. arvestades, et 1995. aastal heideti Sam Rainsy põhiseadusevastaselt parlamendist välja, kuid tal õnnestus järgnenud valimiste tulemusena oma parlamendikoht tagasi saada; arvestades, et Sam Rainsy on pääsenud mitmest mõrvakatsest, näiteks ohvritega granaadirünnakust 1997. aastal, kuid ligikaudu 80 tema poolehoidjat on mõrvatud;

- L. arvestades, et valitsev partei on Sam Rainsy küsitavatel alustel kolm korda parlamentaarsest puutumatuses ilma jätnud, et talle saaks vanglakaristust mõista;
- M. arvestades, et EL on Kambodža suurim abiandja,
1. mõistab hukka kõik opositsiooni ja valitsusväliste organisatsioonide esindajatele poliitilistel motiividel mõistetud karistused, eelkõige Sam Rainsyle 23. septembril 2010. aastal, 13. oktoobril 2010. aastal ja 27. jaanuaril 2010. aastal mõistetud karistused, samuti Leang Sokchoeunile 30. augustil 2010. aastal mõistetud karistuse ning Mu Sochuale ja ajakirjanik Hang Chakrale mõistetud karistused;
  2. tuletab Kambodža valitsusele meelde, et ta peab pidama kinni oma kohustustest seoses demokraatia põhimõtete ja põhiliste inimõiguste järgimisega, kuna need kujutavad endast Euroopa Ühendusega sõlmitud koostöölepingu olulist osa, nagu on sätestatud nimetatud lepingu artiklis 1;
  3. kutsub Kambodža ametivõime üles tagama, et ettevalmistatav valitsusväliseid organisatsioone käsitlev seadus ei piiraks meelevaldse tõlgendamisega Kambodža kodanikuühiskonna tegevust ning et seda ei kohaldataks kodanikuühiskonna ega opositsiooni kahjuks;
  4. kutsub kõiki poliitilisi jõude üles pooldama piirkonna heanaaberlikel suhetel põhinevat ning Kambodža etnilisi ja kultuurirühmi lepitavat poliitikat;
  5. võtab teadmiseks asjaolu, et ÜRO eriraportöör märkis ära Kambodža valitsuse edusammud ja tehtud jõupingutused, ning soovib näha konkreetsete meetmete võtmist, et parandada märkimisväärselt ja püsivalt inimõiguste olukorda ja kohtuvõimu sõltumatust riigis
  6. kutsub Kambodža ametivõime üles:
    - viima läbi poliitilisi ja institutsioonilisi reforme, et ehitada üles demokraatlik riik, mille aluseks on õigusriigi põhimõtete ja põhivabaduste austamine;
    - näitama tahet võidelda tõhusalt paiguti lohkava korrupsiooni, ulatusliku metsade hävitamise ja selle tõttu inimeste ümberasustamise ning seksiturismitööstuse vastu, hülgamma praegust karistamatuse kultuuri ja tooma kõiki nimetatud tegevustes osalejaid kohtu ette;
    - tagama ausat ja vaba poliitilist eneseväljendust ilma hirmutamise ja tagakiusamiseta;
    - töötama ÜRO eriraportööri raportis esitatud soovitude täitmiseks välja tegevuskava koos ajakavaga;
  7. tunneb suurt muret opositsioonijuht Sam Rainsyle süüdistuse esitamise ja talle 12-aastase vanglakaristuse mõistmise pärast teo eest, mida Euroopa Parlament peab sümbolseks ja olemuselt selgelt poliitiliseks;
  8. on eriti mures seetõttu, et kui karistus jääb jõusse, jätkaks see otsus Sam Rainsy eemale eelseisvatelt 2013. aasta parlamendivalimistest ning selle tagajärjed ulatuksid palju kaugemale Sam Rainsy juhtumist ja avaldaksid mõju opositsioonile tervikuna, eriti

seetõttu, et mitmete avameelsemate opositsiooniliikmete hiljutine kohtulikule vastutusele võtmine on poliitilist ruumi juba niigi kahandanud ja kahjustada saaks Kambodža demokraatiaprotsess;

9. kutsub seetõttu ametivõime üles leidma neile probleemidele lahendusi poliitilise arutelu abil ning lubama Sam Rainsyl võimalikult kiiresti oma parlamenditööd jätkata;
10. kutsub Kambodža ametivõime üles järgima ÜRO eriraportööri antud soovitusi seoses inimõiguste olukorraga Kambodžas; kutsub Kambodža parlamenti üles arutama ÜRO eriraportööri raportit parlamendis ja võtma vajalikke meetmeid, et tagada tema soovitude rakendamine;
11. kutsub Euroopa Liitu üles võtma meetmeid, et tagada eespool nimetatud koostöölepingu artiklis 1 sätestatud põhivabaduste austamine ning reageerimine kodanikuvabaduste piiramise korral; kutsub lisaks Euroopa Liitu üles andma edaspidi rahalist abi tingimusel, et Kambodža parandab inimõiguste olukorda riigis;
12. nõuab humanitaarvaldkonnas ELi osalusega ja ÜRO koordineeritud hädaolukordade lahendamise plaani väljatöötamist, et aidata kriisi tõttu enim kannatanud Kambodža elanikke, eelkõige tekstiili- ja ehitussektori töötajaid, kes on töökoha kaotanud;
13. teeb Euroopa Parlamendi ja Kagu-Aasia riikide ja Kagu-Aasia Rahvaste Assotsiatsiooni (ASEAN) liikmesriikide parlamentidevahelisele delegatsioonile ning väliskomisjonile ülesandeks jälgida toimuvat arengut;
14. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, ASEANi ja ASEMi liikmesriikide valitsustele, ASEMi sekretariaadile, ÜRO peasekretärile ja ÜRO inimõiguste ülemkomissarile ning Kambodža Kuningriigi valitsusele ja parlamendile.